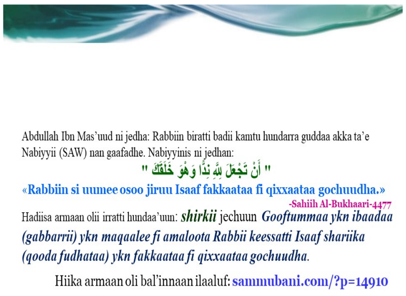

Shirkiin Aakhiratti Salphinna Guddaatti nama geessa-Kutaa 1

Description

Tarii namoonni Rabbiitti waa qindeessan (qixxeessan)-kana jechuun shirkii hojjatan- addunyaa keessatti salphinna hangas mara arguu dhiisu dandaâ€™u. Garuu Guyyaa Qiyaamaa haqaa fi sobni waan ifa bahuuf garmalee salphatu. Salphachuu jechuun yakkii fi badiin hojjatan saaxilamu, garmalee qaanaâ€™uu fi adabbii keessatti kufuudha. Kanaafu, hiika kana irratti hundoofne salphinna namoota shirkii hojjatanii haala kanaan qoqqoonne ilaalu dandeenya:

Yakki isaanii saaxilamuu fi sobni odeessaa turan isaan jalaa baduu
Rabbiin alatti wantoonni isaan gabbaraa (waaqefatan) isaan mormuu fi kijibsiisuu.
As jalatti, malaykonni isaan mormuu, Nabiyyoonni fi saalihonni isaan mormuu, Nabii Iisaan (Iyyasuus) namoota isa waaqefatan mormuu, hoggantoonni jallattoota taâ€™an isaan ganu, sheyxaanni isaan ganuu, haala wali galaatin isaan kijibsiisuâ€• ni ilaalla.

Jecha ijoo: Shariikota-Ingliffaan-Partners, Amariffaan-á‰°áŒ‹áˆªá‹Žá‰½ (taggaarihoch). â€œ **Shariikonni**â€• asi gaditti barbaadame â€œwantoota namoonni Rabbiin waliin gabbaran (waaqefatanii)dha. Kan akka sanamoota (siidaa), malaykota, nabiyyoota, namoota gaggaarii fi kkf.â€• Sababni wantoonni isaan gabbaran kunniin shariikota jedhamaniif â€œGooftummaa ykn ibaadaa keessatti Rabbiin waliin qooda fudhatuâ€• jedhanii mushrikoonni waan yaadaniif. **Mushrikoota-**namoota Rabbiin waliin waan biraa gabbaran (waaqefatan).

Yakki isaanii saaxilamuu fi sobni odeessaa turan isaan jalaa baduu
Shirkii jechuun Rubuubiyyah (Gooftummaa) ykn ibaadaa (gabbarrii) ykn maqaalee fi amaloota Rabbii keessatti Isaaf shariika (qooda fudhataa) ykn fakkaataa fi qixxaataa gochuudha. Jecha gabaaban shirkii jechuun Rabbii oltaâ€™aatti waa qindeessu ykn qixxeessudha. Shirkiin yakkaa fi badii guddaadha. Namoonni shirkii hojjatan, Guyyaa Qiyaamaa yakki isaanii kuni ifatti baha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala ni jedha:

﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوٓا۟ أَيْنَ شُرَكَآؤُكُمُ ٱلَّذِينَ كُنتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّآ أَن قَالُوا۟ وَٱللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾
ٱنظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ ۚ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾﴾

â€œ**Guyyaa hunda isaanii walitti qabnee ergasii warra qindeessaniin, â€œShariikonni keessan kan isin odeessaa turtan eessa jiruu?â€• jennuun san [yaadadhu]. Ergasii fitnaan isaanii, â€œGooftaa keenya Rabbiin kakanne! Nuti mushrikoota hin turre.â€• jechuu malee waan biraa hin taane. Akkamitti akka ofirratti kijiban mee ilaali. Wanti isaan sobaan uumaa turan isaan jalaa bade**.â€• Suuratu Al-Anâ€™aam 6:22-24

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa buâ€™aa dhumaa warra shirkii hojjatanii beeksisa. Guyyaa Qiyaamaa namoota hundaa walitti qabee ergasii Isaa gaditti wantoota gabbaraa (waaqefataa) turan ilaalchisee isaan gaafata. Isaan salphisuu fi waqqasuuf jecha akkana jechuun isaan gaafata: **â€œShariikonni keessan kan isin odeessaa turtan eessa jiruu?â€•** Kana jechuun wantoonni isin waaqefatan â€œRabbiin biratti shafaâ€™aa (jaarsummaa) nuuf taâ€™u, gara Isaatti nu dhiyeessu ykn Rabbiin waliin qooda fudhatu (shariikota)â€• jechuun sobaan odeessaa turtan eessa jiruu?[1] Gabbaramaan (waaqefatamaan) nama isa gabbare (waaqefate) ni fayyada, badii irraa baraara. Kanaafu, adabbii irraa akka isin baraaraniif mee wantoonni isin Rabbiin alatti gabbaraa turtan eessa jiruu?

â€œErgasii fitnaan isaanii, â€œGooftaa keenya Rabbiin kakanne! Nuti mushrikoota hin turre.â€• jechuu malee waan biraa hin taane.â€•

Kana jechuun yommuu gaafi kanaan qoramanii fi dhugaa argan deebiin isaanii, â€œGooftaa keenya Rabbiin kakanne! Nuti namoota Sitti waa qindeessanii miti. Siin ala wanta biraa gabbaraa (waaqefataa) hin turre.â€• jechuun malee waan biraa hin taâ€™u.[2]

â€œAkkamitti akka ofirratti kijiban mee ilaali.â€• Kana jechuun sobaan â€œnuti mushrikoota hin turreâ€• jechuun akkamitti akka ofirratti soban mee hubadhu.

â€œ**Wanti isaan sobaan uumaa turan isaan jalaa bade**.â€• â€œSanamoonni kunniin Rabbiin biratti shafaâ€™aa (jaarsummaa) nuuf taâ€™uâ€• jechuun wanti isaan sobaan uumaa turan isaan jalaa bade.[3] Addunyaa irratti wanti nu gabbaru kunniin shafaâ€™aa nuuf taâ€™uu jechuun odeessa turan. Garuu Guyyaa Murtii sobni isaan odeessan kuni isaan irraa bada. Wantoonni isaan gabbaran shafaâ€™aa isaaniif hin taâ€™an.

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَٰدَىٰ كَمَا خَلَقْنَٰكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَٰكُمْ وَرَآءَ
ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَآءَكُمُ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ
شُرَكَٰٓؤُا۟ ۚ لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ٩٤

â€œ**Dhugumatti, akkuma yeroo jalqabaa isin uumne kophaa taatanii dhuftanii jirtu, wanta isiniif kennine dugda keessan duubatti dhiistanii jirtu. Shufaâ€™aaâ€™a keessan kan isin â€œshariikotaâ€• jechuun odeessitan isin waliin hin arginu. Dhugumatti, [hariiroon] jidduu keessanii citee jira, wanti odeessaa turtaniis isin jalaa bade.â€•** Suuratu Al-Anâ€™aam 6:94

â€œ**Akkuma yeroo jalqabaa isin uumne**â€• kana jechuun akkuma uumu isin jalqabne isin deebisnee (kaafne) jirra. Akkuma yeroo jalqabaa isin uumne lamuu deebisne isin uumnee jirra. Duâ€™aan booda kaafamu kan mormitanii fi akka hin dandaâ€™amnetti ilaalaa turtan.[4] Hiikni biraa, â€œ**Akkuma yeroo jalqabaa isin uumne**â€• jedhu, akkuma yeroo jalqabaa kan hin kittaanamne, qullaa fi miila duwwaa taatanii haati teessan isin dheesse, harâ€™as akkasuma taatani dhuftanii jirtu.[5] Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:
â€• ÙŠÙ•ØÙ’Ø´ÙŽØ±Ù• Ø§Ù„Ù†ÙŽÙ‘Ø§Ø³Ù• ÙŠÙŽÙˆÙ’Ù ÙŽ Ø§Ù„Ù’Ù‚Ù•ÙŠÙŽØ§Ù ÙŽØ©Ù• ØÙ•Ù•ÙŽØ§Ø©Ù‹ Ø¹Ù•Ø±ÙŽØ§Ø©Ù‹ ØºÙ•Ø±Ù’Ù„Ø§Ù‹
â€œGuyyaa Qiyaamaa namoonni miila duwwaa, qullaa fi kan hin kittaanamne taâ€™anii walitti qabamu.â€• Sahiih Muslim 2859

â€œkophaaâ€• Kana jechuun jireenya jalqabaa keessatti qabeenya, ijoollee, gargaartoota fi deeggartoota ittiin boonaa turtan irraa adda baatanii jirtu.[6] Tokko kan biraa gargaaru hin dandaâ€™u. Guyyaa Qiyaamaa namni hundu qabeenya, ijoollee, gargaartotaa fi deeggartota addunya keessatti horataa ture irraa adda bahee kophaa dhufa. Akkuma daaâ€™imni yommuu dhalatu qabeenya fi ijoollee kan hin qabne taâ€™e garaa haadhaa keessaa bahu, Guyyaa Qiyaamaas namni yommuu kaafamu qabeenyaa fi ijoollee kan hin qabne taâ€™ee qabrii keessaa ol baha.

â€œ**wanta isiniif kennine dugda keessan duubatti dhiistanii jirtu.â€•** Kana jechuun addunyaa keessatti qabeenyaa fi qananii isiniif kennine kan ittiin of tuulaa turtan of duubatti dhiistanii jirtu. Kana irraa homaa of waliin hin finne.[7]

â€œShufaâ€™aaâ€™a keessan kan isin â€œshariikotaâ€• jechuun odeessitan isin waliin hin arginu.â€•

Shufaâ€™aaâ€™a jechuun adabbiin akka namarraa deebiâ€™uuf ykn wanta jaallatan akka argataniif **warra shafaâ€™aa (jaarsummaa) namaaf taâ€™aniidha**. Mushrikoonni â€œSanamoonni Rabbiif shariikota, Isa biratti shafaâ€™aa (jaarsummaa) nuuf taâ€™uâ€• jechaa turan. Hiikni hima armaan olii â€œ*Rabbiin biratti shafaâ€™aa nuuf taâ€™uu jettanii wantoota isin gabbartan (waaqefattan) isin*

*waliin hin arginu. Kanaafu, harâ€™a eessa jiruu? Isiniif shafaâ€™aa taâ€™uu dandaâ€™uu?*â€•[8]

â€œ**Dhugumatti, [hariiroon] jidduu keessanii citee jira.â€•** kana jechuun hariiroon isinii fi wantoota gabbartan jidduu jiruu citee jira. Kanaafu, harâ€™a isin isaan gabbaruu hin dandeessan, isaaniis isiniif shafaâ€™aa (jaarsummaa) taâ€™uu hin dandaâ€™an.[9] â€œ**wanti odeessaa turtaniis isin jalaa bade.â€•**

Wantoota gabbartanii fi amanti keessan sobaa ilaalchisee wanti kijibaan odeessaa turtan isin jalaa bade. Kanaafu, wanta odeessaa turtan irraa dhimma haqa taâ€™e hin argattan.[10] â€œGabbaramtoonni keenya ibaadaa (gabbarrii) keessatti Rabbiif shariikota, Isa biratti shafaâ€™aa (jaarsummaa) nuuf taâ€™u.â€• Jechuun wanti sobaan odeessitan isin jalaa bade. [11] Nageenyi, buâ€™aan, milkaaâ€™inni fi gammachuun sheyxaanni isiniif bareechisee fi arrabni keessan dubbate isin jalaa bade. Oduu sobaa haqa hin taane kanaan ni gowwoomtan. Yommuu faallaan wanta isin odeessitanii isiniif ifa taâ€™uu, nafsee, maatii fi qabeenya keessan akka kasaartan ifa bahe.[12]

Kitaabban wabii

[1] Tafsiiru Qurxubii-8/339, Zaadul Masiir-429[2] Tafsiiru Qurxubii-8/340, Tafsiiru Xabarii-9/192[3] Zaadul Masiir-430, Tafsiiru Muyassar-130[4] Tafsiiru Ibn Kasiir-3/577, Maâ€™aarij Tafakkuri wa daqaaâ€™iq tadabburi-11/340[5] Tafsiiru Xabarii-9/414, Tafsiiru Qurxubi-8/463[6] Tafsiiru Tahriir wa tanwiir-7/382, maddoota olii[7] Tafsiiru Ibn Kasiir-3/577, Tafsiiru Xabarii-9/415[8] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi-11/340, Tafsiiru Xabarii-9/416[9] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi-11/341, Tafsiiru Saâ€™dii-296[10] Madda jalqabaa olii[11] Tafsiiru Muyassar-139, Zaadul Masiir-455 [12] Tafsiiru Saâ€™dii-296

Date Created
June 9, 2020
Author
admin